

Opinie Staatscommissie: 'Discriminatie door overheid ontkennen is geen optie'

AD/Algemeen Dagblad.nl

6 september 2025 zaterdag 08:30 AM GMT

Copyright 2025 DPG Media B.V. All Rights Reserved

Body

Discriminatie is diep verankerd in de samenleving, concluderen Joyce Sylvester en Mirko Noordegraaf. En de overheid vormt hierop geen uitzondering. Aanpak van discriminatie en racisme moet structureel zijn.

Joyce Sylvester is voorzitter van de **Staatscommissie** tegen Discriminatie en Racisme, Mirko Noordegraaf is vice-voorzitter.

Afgelopen maandag stelde JA21-leider Joost Eerdmans in Pauw & De Wit dat hij niet 'gelooft' dat er bij de Nederlandse overheid sprake is van institutioneel racisme. Wetenschappelijk onderzoek toont het tegenovergestelde aan. In 2022 zijn wij als **Staatscommissie** tegen Discriminatie en Racisme in het leven geroepen door de Tweede Kamer om institutionele discriminatie en racisme door de overheid te onderzoeken.

Onze conclusie is dat discriminatie, op alle gronden van artikel 1 Grondwet, diep verankerd is in de samenleving. Helaas vormt de overheid hierop geen uitzondering. Dit betekent niet dat alle ambtenaren discriminerend handelen. Het gaat om impliciete regels en werkwijzen die in de praktijk leiden tot ongelijke behandeling en uitsluiting van bevolkingsgroepen. Discriminatie moet daarom niet alleen achteraf, maar vooral proactief bestreden worden.

De toeslagenaffaire laat zien hoe desastreus het is als preventie uitblijft: mensenlevens zijn verwoest en er zijn miljarden aan herstelkosten. Om de overheid te helpen met de bestrijding van discriminatie in haar dienstverlening heeft de **Staatscommissie** de Discriminatietoets Publieke Dienstverlening ontwikkeld. Hiermee kunnen overheidsorganisaties hun werkwijze en regels doorlichten op risico's van discriminatie. Dat de methode werkt, bleek toen DUO, de Douane en de gemeente Arnhem de toets toepasten.

Discriminatie moet niet alleen achteraf, maar ook proactief bestreden worden

Opinie Staatscommissie: 'Discriminatie door overheid ontkennen is geen optie'

Ambtenaren zochten zelf naar risico's in hun dienstverlening, bijvoorbeeld door met burgers te spreken over hun ervaringen of werkprocessen uit te pluizen. Wat bleek? Met de juiste kaders en ondersteuning lukt het ambtenaren kritisch naar zichzelf te kijken en hun dienstverlening te verbeteren.

De weerstand die er in de politiek lijkt te zijn om overheidshandelen in verband te brengen met discriminatie is er in de praktijk niet. Integendeel, overheidsorganisaties staan in de rij om gebruik te maken van de discriminatietoets. Niet omdat zij zich willen zuiveren van discriminerende ambtenaren, maar omdat zij zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid. De discriminatietoets is inmiddels klaar voor breed gebruik.

Het is nu onder meer aan het ministerie van Binnenlandse Zaken om deze kans te verzilveren. Naast de discriminatietoets is het van belang om de aanpak van discriminatie structureel te verankeren. Het verbod op discriminatie staat in artikel 1 Grondwet, maar zolang er geen wettelijke plicht voor de overheid is om hier actief werk van te maken, blijft dit vaak afhankelijk van de goede wil van individuen.

Deze week verscheen ons rapport waarin wij adviseren over de invoering van een wettelijke Gelijkheidsplicht Publieke Sector (GPS), gebaseerd op ervaringen uit het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Deze plicht maakt van gelijke behandeling een startpunt voor beleid en uitvoering.

Het is de wettelijke opdracht van onze commissie om te adviseren over de aanpak van discriminatie en racisme. Discriminatie en racisme zijn geen gemakkelijke onderwerpen. Het is belangrijk om daarbij uit te gaan van wat feitelijk speelt. Want het vertrouwen in de overheid staat op het spel. Gelijke behandeling is geen luxe, maar cruciaal voor onze democratische rechtsstaat.

Classification

Language: DUTCH; NEDERLANDS

Publication-Type: Web Publication

Subject: Government + Public Administration (98%); Discrimination (98%); Racism + Xenophobia (97%); Service Workers (95%); Civil Services (90%); Politics (81%); Rule Of Law (80%); Constitutional Law (80%); DISCRIMINATION (92%); Government & Public Administration (98%); Discrimination (98%); Racism & Xenophobia (97%); Service Workers (95%); Civil Services (90%); Politics (81%); Rule Of Law (80%); Constitutional Law (80%)

Geographic: NETHERLANDS (72%)

Load-Date: September 6, 2025